

Integriteit: Q&A

Reactie op motie 'Pastinaeckberaad'

Het Hoofdbestuur ontraadt de motie. Het Hoofdbestuur deelt de mening van de indieners van de motie dat integriteit in de politiek van groot belang is. Daarbij behoren leden die een politiek ambt nastreven, inderdaad van onbesproken gedrag te zijn.

Daarom heeft het Hoofdbestuur een set maatregelen genomen om het integriteitbewustzijn te vergroten. Ook scherpen wij de richtlijn van het Hoofdbestuur voor ontzetting uit het lidmaatschap aan. Leden, die aantoonbaar een ernstige integriteitoverschrijding hebben begaan, zoals fraude, corruptie of anderszins, kunnen uit het lidmaatschap worden ontzet. Daarbij stellen wij een Permanente Commissie Integriteit in die het Hoofdbestuur in individuele gevallen kan adviseren.

Het Hoofdbestuur wil echter grote zorgvuldigheid betrachten bij ontzetting uit het lidmaatschap of schorsing. De indieners stellen dat bij de schijn of verdenking van niet integer handelen, een lid geen politieke functie moet ambiëren en geschorst moet worden. Indien het lid dit weigert wordt op roeyement overgegaan.

De schijn van niet integer handelen kan echter vele vormen aannemen. Voordat je het weet, is het individu al veroordeeld door de massa zonder dat vaststaat of er iets is gebeurd. Het wordt op deze manier ook heel makkelijk om iemand van de lijst te krijgen; je dient gewoon een aanklacht tegen iemand in. Dan heeft diegene de schijn van verdenking tegen en wordt geschorst. Daarom legt het Hoofdbestuur bij de Permanente Commissie Integriteit de taak om in individuele gevallen zorgvuldig af te wegen en het Hoofdbestuur te adviseren of de integriteit van een individueel lid voldoende in het gedrang is om over te gaan tot ontzetting uit het lidmaatschap. De samenstelling van de commissie garandeert dat zij met voldoende kennis en ervaring deze afweging kan maken.

Wat is integriteit?

Met integriteit - of integer handelen - wordt bedoeld dat je je functie adequaat en zorgvuldig uitoefent, met inachtneming van je verantwoordelijkheden en de geldende regels.

Als regels ontbreken of onhelder zijn, dan oordeel je en handel je op moreel verantwoorde wijze, op basis van algemeen aanvaarde sociale en ethische normen. Je neemt verantwoordelijkheid voor je eigen handelen, je bent aanspreekbaar op je gedrag, en je spreekt anderen hierop aan.

Waarom komt de VVD met een integraal pakket maatregelen?

De VVD is de grootste partij van Nederland. Ook wij kennen gevallen waarbij vermoedens bestaan dat de integriteit in het geding is, net als andere partijen. Integriteit is belangrijk, zeker voor een bestuurder. Het hoofdbestuur wil daarom meer aandacht voor het thema integriteit binnen de VVD. Daartoe komen we met een pakket aan maatregelen om het integriteitsbewustzijn in de partij te vergroten en de grenzen van integriteit goed te bewaken.

Wat deden jullie tot nu toe? Wat verandert er?

Er wordt altijd aandacht besteed aan het onderwerp integriteit tijdens opleiding & trainingen, maar ook op andere plekken. Daarnaast spreken bestuurders elkaar aan op wat wel en niet mag. De VVD gaat uit van de eigen verantwoordelijkheid van politici: je houdt je aan de wet en je spreekt elkaar aan wanneer je vermoedt dat de integriteit van een collega mogelijk in het gedrang zou kunnen komen.

1. Permanente Commissie Integriteit

Deze adviseert VVD-leden over individuele integriteitsdilemma's en kan meldingen van

integriteit onderzoeken en het bestuur hierover adviseren.
O.l.v. Jan-Kees Wiebenga

2. Integriteit wordt integraal onderdeel van opleiding en training
Bouwen aan gezamenlijk gedragen beeld van integriteit en bewustwording van dilemma's door middel van praktijkvoorbeelden
3. Vertrouwenspersonen
Bestuur stelt voor om vertrouwenspersonen aan te wijzen in fracties EK, TK, EP en PS.
Laagdrempelige vraagbaak voor eerstelijns vragen en meldingen en kan doorverwijzen naar de permanente commissie Integriteit.
KC's adviseren om ook vertrouwenspersoon in KC-bestuur aan te wijzen voor lokale vragen en meldingen
4. Vuistregels als leidraad voor iedere VVD-er die namens de VVD een functie vervult, gekozen of benoemd
Deze worden middels ondertekening verplicht aanvaard voor het verkrijgen van een functie binnen de VVD.
5. Vragenlijst voor kandidaten
HB stelt vragenlijst op voor kandidaat-politici. De vragenlijst informeert naar eventuele integriteitsschendingen om risicoprofiel van een kandidaat te bepalen. Commissie Integriteit adviseert het HB bij de uitwerking van deze vragenlijst.

Wat zijn de gevolgen als iemand de regels niet naleeft?/ Wat gaat de VVD doen met 'foute' bestuurders?

Het Hoofdbestuur hanteert een richtlijn voor ontzetting uit het lidmaatschap, gebaseerd op artikel 15 van de statuten. Aan deze richtlijn wordt een derde regel toegevoegd:

Indien een lid van de VVD, in de uitoefening van een gekozen of benoemde functie in het openbaar bestuur of in de VVD, een aantoonbare ernstige integriteitsschending heeft begaan (corruptie of fraude, of een andere vorm van ernstige integriteitsovertreding) kan het Hoofdbestuur het lidmaatschap van dat lid beëindigen, na een voorstel daartoe te hebben ontvangen van de ledenvergadering van de afdeling waartoe het lid behoort of de kamercentrale waartoe de afdeling behoort waar het lid is geregistreerd, dan wel na het advies daartoe van de Permanente Commissie Integriteit.

Een van de taken van de Commissie Integriteit is het adviseren van het Hoofdbestuur hoe te handelen bij ernstige integriteitsovertredingen, inclusief sanctionering. Deze adviezen zullen steeds een zwaarwegende rol spelen bij de besluitvorming door het Hoofdbestuur.

Wat kunnen verdere sancties zijn?

Gedacht kan worden aan de mogelijkheid van schorsing van een lid uit zijn bevoegdheden op grond van onze statuten, bijvoorbeeld hangende het onderzoek dat gedaan wordt naar eventuele misstanden. Dit kan dan bijvoorbeeld betekenen dat een lid dat geschorst is geen gebruik kan maken van zijn lidmaatschapsrechten en/of geen kandidaat kan zijn voor een volksvertegenwoordigende- of bestuursfunctie.

Wat betekent dit voor lopende gevallen (V. Rey etc)?

Het geval van Jos van Rey is onder de rechter.

VVD-bestuurders moeten 'vuistregels' ondertekenen, waarom?

Het Hoofdbestuur heeft vuistregels opgesteld die bestaan uit algemeen aanvaarde normen voor de publieke sector. Het aanvaarden van deze regels maakt bestuurders bewust van het gedrag dat wij van hen verwachten.

Wat gaat de Permanente Commissie Integriteit doen?

Het Hoofdbestuur heeft een commissie ingesteld die het Hoofdbestuur gaat adviseren en individuele gevallen mag onderzoeken. Deze commissie gaat ook onderzoek doen naar de wenselijkheid van vormen van achtergrondscreening, waaronder het verplicht stellen van een Verklaring Omtrent Gedrag (VOG) voor kandidaat-politieke ambtsdragers.

Het Hoofdbestuur gaat dit presenteren aan de leden. Gaan die er nog over stemmen?

Het Hoofdbestuur komt met dit pakket aan maatregelen om het integriteitsbewustzijn in de partij te vergroten en de grenzen van integriteit goed te bewaken. Voor Eerste Kamer, Tweede Kamer en EP gaan deze maatregelen in. We gaan ervan uit dat afdelingen en kamercentrales dit pakket ook in hun eigen afdeling en kamercentrale bespreken en zullen invoeren.

Vraag van de leden: Ik mag er toch wat van vinden/ik eis een stemming!

Het Hoofdbestuur wil met dit pakket aan maatregelen het integriteitsbewustzijn in de partij vergroten en de grenzen van integriteit goed bewaken. Het bestuur is verantwoordelijk voor de samenstelling van landelijke lijsten. Er is goed nagedacht over dit pakket en het bestuur is van mening dat we hiermee op verstandige wijze onze verantwoordelijkheid nemen. Voor Eerste Kamer, Tweede Kamer en EP gaan deze maatregelen daarom in. U kunt de invoering van deze maatregelen op lokaal en regionaal niveau binnen uw afdeling of kamercentrale bespreken.

Wat als ze dat niet doen / waarom legt u het niet op?

De VVD is een democratische ledenpartij, waar de verantwoordelijkheid voor de samenstelling van een kandidatenlijst bij de Afdeling en de ledenvergadering van die Afdeling ligt. Bij diverse afdelingen gebeurt al een aantal van dit soort zaken.

Iemand die de cursus integriteit niet volgt, wat gebeurt daarmee?

Integriteit wordt een integraal onderdeel binnen opleiding en training. Dat betekent dat straks in alle cursussen die bij de VVD kunnen worden gevolgd, aandacht is voor het onderwerp integriteit. Het volgen van een cursus is niet verplicht bij de VVD, maar wel gewenst en wordt ook veel gedaan door leden die voor de VVD een actieve functie willen bekleden.

Moeten alle leden een verklaring tekenen?

Het gaat niet om een verklaring, maar om het onderschrijven van de vuistregels. Dit geldt alleen voor leden die namens de VVD een actieve functie willen gaan bekleden.

Moeten alle huidige Kamerleden etc. nu ook die verklaring tekenen?

Wanneer er weer een kandidatenlijst wordt samengesteld door het Hoofdbestuur, de eerste is voor de EP verkiezingen van 2014, zullen de mensen die daarvoor kandidaat willen zijn deze vuistregels moeten onderschrijven.

Het tekenen van gedragsregels gaat wel ver voor een partij die niet van extra regels is.

Het gaat om het onderschrijven van vuistregels. Dat is inderdaad een stap voor een liberale partij als de VVD die uitgaat van de eigen verantwoordelijkheid van mensen. Toch is het een belangrijke toevoeging om het integriteitsbewustzijn in de partij verder te vergroten. Als grootste partij, met veel politiek actieve leden, nemen wij daarin onze verantwoordelijkheid.

Gelden de regels ook al voor de komende gemeenteraadsverkiezingen?

Wanneer er weer een kandidatenlijst wordt samengesteld door het Hoofdbestuur, de eerste is voor de EP verkiezingen van 2014, zullen de mensen die daarvoor kandidaat willen zijn deze vuistregels moeten onderschrijven. Het Hoofdbestuur gaat ervan uit dat Afdelingen en Kamercentrales deze ook zullen toepassen en al vanaf de komende GR-verkiezingen.

Mogen de leden amendementen indienen?

Het is een pakket maatregelen dat het Hoofdbestuur invoert. Daarop kunnen geen amendementen worden ingediend.

Waarom niet?

Het Hoofdbestuur neemt verantwoordelijkheid om het integriteitsbewustzijn te verhogen in de partij. Daartoe dient dit pakket aan maatregelen.

Als de leden nog goede ideeën hebben kunnen die dan ingediend worden bij het Hoofdbestuur?

Integriteit is een onderwerp dat veel in beweging is en de afgelopen jaren steeds belangrijker is geworden. Het is goed om met elkaar over integriteitsdilemma's te blijven spreken. Als leden ideeën hebben, kunnen ze die bij hun Afdeling, Kamercentrale of het Hoofdbestuur kenbaar maken.

Wat is het advies van het Hoofdbestuur op de motie?

De motie ligt zaterdag voor op het congres. Dan zal ook het advies van het Hoofdbestuur bekend zijn.

Hoe gaat de procedure nu verder?

Dit pakket aan maatregelen zal vanaf nu worden ingevoerd. De Permanente Commissie Integriteit gaat aan de slag, de vuistregels worden toegepast, de vragenlijst wordt opgesteld en er wordt invulling gegeven aan integriteit binnen de bestaande opleidingen.

Op welke plekken in de VVD is al ervaring opgedaan met vuistregels/gedragsregels?

Op verschillende plekken in de VVD tref je elementen die raken aan regels met betrekking tot gedrag en sancties. Zo mag het hoofdbestuur, conform artikel 15 van de statuten, het lidmaatschap beëindigen als iemand, door het van kracht worden van een vonnis, het actief of passief kiesrecht heeft verloren of dat van de VVD redelijkerwijs niet gevergd kan worden het lidmaatschap te laten voortduren.

Voor bestuurders, zoals burgemeesters en wethouders, gelden al verschillende gedragscode's, zoals de Code Goed Openbaar Bestuur, waar ook bestuurders van de VVD zich aan dienen te houden. Ook wordt binnen cursussen van de VVD, zoals de topkadertraining en de kadertraining, regelmatig gesproken over bestuurlijke integriteit, ook bij simulatiespellen.

Integriteit: commissie

Jan Kees Wiebenga, voorzitter

Jan-Kees Wiebenga (Haarlem, 6 april 1947) is een VVD-politicus en sinds 2001 is hij lid van de Raad van State. Hij is achtereenvolgens gemeenteraadslid, burgemeester, lid van de Eerste en Tweede Kamer en van het Europees Parlement geweest. Wiebenga heeft op deze wijze deel uitgemaakt van alle drie de machten van de trias politica: van de Wetgevende macht als gemeenteraadslid en parlementariër, van de uitvoerende macht als burgemeester en van de rechterlijke macht als staatsraad.

In maart 1971 werd Wiebenga gekozen in de gemeenteraad van zijn toenmalige woonplaats Leiden. Op 1 augustus 1973 trad Wiebenga aan als burgemeester van de Drentse toenmalige gemeente Eelde, wat hij zou blijven tot zijn verkiezing in de Tweede Kamer in 1982.

In 1977 trad Wiebenga toe tot de partijraad van de VVD, en werd hij door Groep II (Gelderland, Overijssel, Groningen en Drenthe) gekozen in de Eerste Kamer der Staten-Generaal. In 1981 werd hij herkozen, maar hij legde zijn functie neer na zijn verkiezing in de Tweede Kamer. In de Eerste Kamer

hield hij zich vooral bezig met Binnenlandse Zaken en maatschappelijk werk. Hij maakte ook deel uit van het Des Indes-beraad.

Per september 1982 werd Wiebenga gekozen als volksvertegenwoordiger in de Tweede Kamer der Staten-Generaal, waarop hij ontslag nam als burgemeester en Eerste Kamerlid. Hij zou dit blijven tot de verkiezingen van 1994; kort daarna zou hij in het Europees Parlement gekozen worden.

Tijdens zijn periode in de Tweede Kamer werd Wiebenga onder meer lid van het curatorium van de Teldersstichting (vanaf 1991), lid van het bestuur van de Liberale internationale groep Nederland (vanaf 1993) en erelid van de JOVD (maart 1994). In 1986 werd hij benoemd als directeur van de Hollandsche Maatschappij der Wetenschappen, en in april 1990 als ridder in de Orde van de Nederlandse Leeuw. Hij heeft enige tijd Nederland vertegenwoordigd naar de Interparlementaire Unie.

Na het verlaten van de Tweede Kamer in 1994, was Wiebenga verkiesbaar voor het Europees Parlement namens de VVD. Hij werd per juli 1994 gekozen, en zou in 1999 lijsttrekker voor de VVD zijn. Hij zou Europees parlementariër blijven tot zijn aantreden als staatsraad in 2001.

Sinds 8 oktober 2001 is Wiebenga lid van de Raad van State, en heeft hij ontslag genomen uit het Europees Parlement. Daarnaast is hij sinds circa 2003 lid van de commissie Europese Zaken van de VVD, voorzitter van Stichting Het Gebaar en Europa decentraal.

Willibrord van Beek, lid

Lid gemeenteraad Maarheeze
1978-1992

Wethouder in Maarheeze
1982-1986

Lid partijraad VVD
1983-1989

Lid Provinciale Staten Noord-Brabant
1987-1999

Gedeputeerde in Noord-Brabant
1992-1998

Lid Tweede Kamer
1998-2012

Waarnemend burgemeester Bernheze
2012- Heden

Han Moraal, lid

Landelijk Hoofdadvocaat-generaal
2013- heden

Procureur-generaal
2007-2012

Hoofdofficier van justitie
2003- 2007

Tila zur Lage, lid

Eigenaar en exclusieve samenwerking met Wedeo Sociale Werkvoorziening 'Meeting Tila'
2012– heden

Coördinator Opleiding en Training
VVD Kamercentrale Gelderland
2012– heden

Vice voorzitter Raad van Toezicht Stichting Care Company
2007– Heden

Lid Raad van Advies Academie voor Psychodrama en Groepsprocessen
2006– Heden

Portefuillehouder Opleiding & Training VVD Hoofdbestuur
2004– 2010

Fractiemedewerker VVD Statenfractie Gelderland
1998– 2006

Advocaat zur Lage Advocatuur
1982– 1986

Integriteit

Inleiding

Het Hoofdbestuur wil meer aandacht voor het thema integriteit binnen de VVD. Uitgangspunt is dat de VVD alles doet wat mogelijk en realistisch is om het integriteitbewustzijn te vergroten en de grenzen van de integriteit te bewaken. Mede basis van het advies van de Tijdelijke Adviescommissie Integriteit (bijlage 2) stelt het Hoofdbestuur de volgende maatregelen voor:

1. Vuistregels

Het Hoofdbestuur acht het wenselijk dat er vuistregels worden geformuleerd die als leidraad fungeren voor alle VVD'ers die voor de partij actief zijn. Deze vuistregels zijn gebaseerd op de bestaande beschikbare codes en daarmee op de al toegepaste en vrij algemeen aanvaarde normen voor de publieke sector. Het aanvaarden van de vuistregels is een noodzakelijke voorwaarde voor het verkrijgen van een functie binnen of namens de VVD. U treft de vuistregels als bijlage 1.

2. Integriteit als onderdeel van opleiding en training

Integriteit wordt een integraal onderdeel binnen het opleidingsprogramma van de VVD. Het doel hiervan is te komen tot een gezamenlijk gedragen beeld van integriteit en bewustwording van dilemma's rondom integriteit door middel van praktijkvoorbeelden, het eigen maken van de vuistregels en het gezamenlijk bewaken van de integriteit.

3. Vertrouwenspersonen

Het Hoofdbestuur stelt voor een onafhankelijke vertrouwenspersoon aan te wijzen in de fracties voor de Eerste en Tweede Kamer en het Europees Parlement. Deze persoon is herkenbaar en laagdrempelig bereikbaar voor degenen die vragen hebben over integriteitdilemma's. De vertrouwenspersoon bewaakt de terugkerende discussie over integriteit binnen het gremium waarin deze actief is en kan indien nodig iemand doorverwijzen naar de Permanente Commissie Integriteit.

Het Hoofdbestuur adviseert de besturen van de Kamercentrale's eveneens een onafhankelijke vertrouwenspersoon aan te stellen die zich gaat bezighouden met vragen die spelen bij gemeenteraden en provinciale staten.

4. Vragenlijst

Het Hoofdbestuur stelt een vragenlijst op voor kandidaat-politici. Deze vragenlijst informeert naar nevenfuncties. De vragenlijst vraagt ook naar integriteitschendingen in het verleden en naar de huidige situatie van de kandidaat. De hoofdfunctie en eventuele nevenfuncties moeten worden aangegeven. Tevens wordt de vraag gesteld of de kandidaat zich bewust is van mogelijke belangenverstrengelingen. Bij twijfel kunnen kandidaten advies inwinnen bij de aangewezen vertrouwenspersoon. Ook wordt kandidaten de mogelijkheid gegeven zich terug te trekken uit de procedure. Wanneer men niet wil antwoorden kan men aangeven een toelichting te willen geven. Het Hoofdbestuur zal de vragenlijst voorleggen aan kandidaten voor de Eerste en Tweede Kamer en het Europees Parlement. Het Hoofdbestuur adviseert de besturen van de Kamercentrale's en afdelingen eveneens een vragenlijst voor te leggen aan kandidaten voor gemeenteraden en provinciale staten.

5. Rol permanente scoutingcommissie

Bij het bewaken van de integriteit van kandidaten vervult de PSC een zeer belangrijke poortwachterfunctie. Zij zou als voorpost moeten fungeren bij het handhaven van de integriteit van de VVD-kandidaten. Zij moet daarbij zowel aandacht hebben voor de feiten (CV, ervaring, referenties) als de 'ruis' en het 'gevoel' dat de leden van de PSC opdoen over kandidaten. Het moet logisch zijn binnen de VVD om twijfels over (potentiële) kandidaten aan de PSC mede te delen en daarover in vertrouwen te kunnen spreken. Dat vertrouwen moet dan ook gewaarborgd zijn.

6. Permanente Commissie Integriteit

Het Hoofdbestuur stelt een Permanente Commissie Integriteit in. Deze commissie:

- Adviseert aan individuele VVD leden of andere gremia binnen de partij over integriteitdilemma's
- Is bevoegd meldingen van (vermeende) integriteitschendingen in ontvangst te nemen, te onderzoeken en daarover adviezen te verstrekken aan het hoofdbestuur
- Bewaakt het integriteitbesef binnen de partij en adviseert gevraagd en ongevraagd aan het hoofdbestuur en andere gremia binnen de partij over het integriteitbewustzijn.
- Doet onderzoek naar de wenselijkheid van vormen van achtergrondscreening, waaronder het verplicht stellen van een Verklaring Omtrent Gedrag (VOG) voor kandidaat-politieke ambtsdragers.

De leden van de permanente commissie integriteit worden benoemd door het Hoofdbestuur voor de duur van drie jaar. Het lidmaatschap kan eenmaal met drie jaar worden verlengd. Er komt een rooster van aftreden waarbij de kennis en kunde binnen de permanente commissie wordt behouden. De commissie wordt ondersteund door het partijbureau. Leden van het Hoofdbestuur of leden die actief zijn in de politiek of de partij kunnen als adviseur door de commissie worden uitgenodigd.

7. Gevolgen bij niet naleven vuistregels

Het Hoofdbestuur voegt, op basis van artikel 15 van de statuten, een derde regel aan de bestaande gedragslijn voor ontzetting uit het lidmaatschap toe:

Indien een lid van de VVD, in de uitoefening van een gekozen of benoemde functie in het openbaar bestuur of in de VVD, een aantoonbare ernstige integriteitschending heeft begaan (corruptie of fraude, of een andere vorm van ernstige integriteitsovertreding) kan het Hoofdbestuur het lidmaatschap van dat lid beëindigen, na een voorstel daartoe te hebben ontvangen van de ledenvergadering van de afdeling

waartoe het lid behoort of de kamercentrale waartoe de afdeling behoort waar het lid is geregistreerd, dan wel na het advies daartoe van de Permanente Commissie Integriteit.

Een van de taken van de in te stellen Permanente Commissie Integriteit is het adviseren van het Hoofdbestuur hoe te handelen bij ernstige integriteitsovertredingen, inclusief sanctionering. Deze adviezen zullen steeds een zwaarwegende rol spelen bij de besluitvorming door het Hoofdbestuur.

Het Hoofdbestuur stelt vast dat er behoefte kan zijn aan verdere sancties. Gedacht kan worden aan de mogelijkheid van schorsing van een lid uit zijn bevoegdheden op grond van onze statuten, bijvoorbeeld hangende het onderzoek dat gedaan wordt naar eventuele misstanden. Dit kan dan bijvoorbeeld betekenen dat een lid dat geschorst is geen gebruik kan maken van zijn lidmaatschapsrechten en/of geen kandidaat kan zijn voor een volksvertegenwoordigende- of bestuursfunctie.

Bijlage: Vuistregels integriteit

Vuistregels Integriteit

Iedereen die binnen of namens de VVD een functie vervult dient dat integer te doen en is bereid om daarover continu op een transparante wijze te communiceren en verantwoording af te leggen. Verantwoording wordt intern afgelegd aan collega-bestuurders dan wel aan de vertegenwoordigende organen, maar ook extern aan organisaties en burgers voor wie bestuurders en gekozen volksvertegenwoordigers hun functie vervullen.

Dienstbaar

Uw handelen is altijd en volledig gericht op het belang van uw organisatie en de burgers die bij die organisatie betrokken zijn.

Onafhankelijk

Uw handelen wordt gekenmerkt door onpartijdigheid, dat wil zeggen dat geen vermenging optreedt met oneigenlijke belangen en dat ook iedere schijn van een dergelijke vermenging wordt vermeden. U geeft bij de besluitvorming aan in hoeverre het onderwerp u persoonlijk aangaat, indien de onafhankelijke oordeelsvorming in het geding kan zijn. Als er familie- of vriendschapsbetrekkingen of persoonlijke betrekkingen spelen met een aanbieder van diensten of zaken, dan onthoudt u zich van deelname aan de besluitvorming over het betreffende onderwerp. U neemt van een aanbieder van diensten of goederen geen geschenken, faciliteiten of diensten aan die uw onafhankelijke positie ten opzichte van de aanbieder kunnen beïnvloeden. Geschenken en giften die u vanwege uw functie ontvangt, worden gemeld en geregistreerd volgens de op u van toepassing zijnde regels. U bespreekt in de organisatie waar u deel van uit maakt uitnodigingen voor excursies en evenementen op kosten van derden.

Open

Uw handelen is transparant, zodat optimale verantwoording mogelijk is en de controlerende organen volledig inzicht hebben in uw handelen en uw beweegredenen daarbij. U doet opgave van uw financiële en andere belangen en van uw (neven)functies. U vervult geen nevenfuncties die een voorzienbaar risico vormen voor een integere invulling van uw functie. U bent transparant over uw declaraties. U declareert uitsluitend als de hoogte en de functionaliteit ervan kunnen worden aangetoond. U bent terughoudend bij het in rekening brengen van uitgaven die zich op het grensvlak van privé en publiek bevinden. U declareert geen kosten die al op andere wijze worden vergoed.

Betrouwbaar

Op u moet men kunnen rekenen. U houdt zich aan uw afspraken. U gaat zorgvuldig en correct om met informatie waarover vanuit uw ambt of functie beschikt. U houdt geen informatie achter, verstrekt geen informatie die vertrouwelijk of geheim is en maakt niet te eigen bate of ten bate van uw persoonlijke of zakelijke relaties gebruik van in de uitoefening van het ambt of de functie verkregen informatie.

Functioneel

Uw handelen heeft een herkenbaar verband met de functie die u vervult. U meldt het voornemen tot een buitenlandse of meerdaagse binnenlandse reis of een uitnodiging daartoe. U vraagt zich altijd af waarom derden u voor dit soort reizen uitnodigen. Het meereizen van uw partner naar en in het buitenland is voor eigen rekening, tenzij dit gebeurt op uitnodiging van de ontvangende partij en het belang van het bestuur of orgaan daarmee gediend is. Het verlengen van een buitenlandse dienstreis voor privédoeleinden komt voor eigen rekening.

Zorgvuldig

Uw handelen is zodanig dat alle organisaties en burgers op gelijke wijze en met respect worden bejegend en dat belangen van partijen op correcte wijze worden afgewogen.

Delen

Integriteit is geen keuze en zal daarom altijd bespreekbaar moeten worden gemaakt. U bespreekt het onderwerp integriteit in overleggen en meldt situaties waarbij de integriteit in het geding kan zijn. U spreekt ook anderen aan op mogelijk niet-integer gedrag en maakt de dilemma's bespreekbaar.

Ten slotte

In gevallen waarin de vuistregels niet voorzien of waarbij de toepassing niet eenduidig is, vindt bespreking van dit dilemma plaats. U kunt te allen tijde te rade gaan bij de commissie Integriteit van de VVD.